

Šašaičiai. Kaimas tarp Jokūbavo ir Minijos

Į rytus nuo Jokūbavo miestelio, tarp Jokūbavo miško ir Minijos upės, plyti Šašaičių kaimo žemės. Rašytiniuose šaltiniuose kaimo vardas minimas nuo 1566 metų, tačiau archeologiniai radiniai liudija, kad gyventojai jame įsikūrė keliais šimtmečiais anksčiau. Įdomu tai, kad Kretingos dvarui, vėliau – Kretingos valsčiui, priklausęs kaimas beveik keturis šimtus metų buvo visiškai eksklavas, iš visų pusių apsuptas Kartenos ir Gargždų valsčiams priklausiusių kaimų ir miškų.

Kaimas įsikūręs puikioje geografinėje vietoje, vaizdingose Minijos pakrančių apylinkėse, kurios nuo seno traukė žmonių dėmesį. Netoli Gedgaudo sodybos, ūkininko Zuberniaus žemėje, 1958 m. melioratoriai aptiko degintinio kapo urną. Tai buvo apie 28 cm skersmens žiastas dubuo, pripildytas stambių degintų kaulų fragmentų, uždenktas organinės medžiagos dangčiu ir užkastas 40 x 40 cm dydžio duobėje. Kapas datuotinas XIII–XIV amžiais. Šalia, už poros metrų, buvę palaidoti nedeginti smulkaus gyvulio kaulai, apdėti akmenukais. Apie 100 m į rytus nuo kapo esančioje pakilimoje melioracijos metu rasta suardytų griautinių kapų liekanų, geležinio dirbinio fragmentas, keramikos šukių ir pan. Spėjama, kad čia galėjusi būti geležies amžiaus senovės gyvenvietė ir kapinynas.

Primus kovoms su kryžiuočiais, į ištuštėjusias pajūrio kuršių žemes pradėjo keltis žemaičiai, steigę žemdirbių nausėdijas – kaimus. Tarp Akmenos ir Minijos įsikūrusiems kaimams administruoti buvo įsteigtas Kretingos dvaras, iš pradžių priklausęs Žemaičių seniūnams Kęsgailoms, o nuo 1532 metų – didžiojo kunigaikščio dvarui. Vykdamas valstybiniuose dvaruose Valakų reformą, į Kretingos valsčių 1566 m. buvo atsiųstas karališkasis matininkas Jokūbas Laškovskis, kuris išmatavo dvaro ir kaimų žemes, išskirstė kaimus valakais, įvedė juose trilaukį sėjomainą bei surašė pirmąjį valsčiaus inventorių, kuriame pirmąkart paminėtas Šašaičių kaimas.

Kaimo pavadinimas yra asmenvardinės kilmės ir liudija, kad gyvenvietei vardą davė pirmasis naujakuris Šašas bei jo sūnūs Šašaičiai. Rašytiniuose šaltiniuose lenkiškai jis rašomas „Szeszaicie“, „Szyszajce“, vokiškai – „Schischajze“, rusiškai – „Шашайци, Шишайци,

Шишайцы, Шишайце“. Žemaičiai savo kaimą vadino ir tebevardina „Šašate“.

Kaimo žemė ribojosi su Kartenos dvaro valdomis bei karališkojo Gargždų dvaro Genaičių ir Žvirblaičių (Žvirblių) kaimais. Šašaičiai turėjo 32 valakus (per 684 ha) žemės, iš kurios 20 valakų (per 427 ha) buvo ariami. Dirbama žemė buvo padalinta į tris laukus, skirtus vasarajui, žiemkenčiams ir pūdymui. Kiekviename lauke valstiečių šeimos gavo po 10 margų (7,12 ha) dydžio rėžį dirbamos žemės, kuri iš viso sudarė vieną valaką, t. y. 21,38 hektaro. Viduriniame lauke abipus pagrindinio kaimo kelio buvo paskirtos vietos valstiečių sodyboms. Kita kaimo žemė – ganyklos, pievos, miškai, buvo palikta bendram valstiečių naudojimui. Tokiu būdu buvo suformuotas gatvinis valakinis kaimas, kuris išsilaiškė iki baudžios panaikinimo ir tarpukario Lietuvos žemės reformos.

1566 metais žemdirbyste vertėsi 24 valstiečiai. Po 1 valaką žemės nuomojosi senbūviai Petrikas Stukaitis, Stany Juodjurgaitis, Petras Mažutaitis, Simonas Paltakaitis, Povilas Paltakaitis, Jonas Kerpaitis ir Janušis Bartkaitis bei naujakuriai Janušis Gričaitis ir Jurijonas Žygaitis. Dviese vieną valaką žemės dirbo Jagutis Jakaitis ir Petras Neliubaitis, broliai Bendikas ir Šeputis Takaičiai, Gričius Žygaitis ir Janušis Gerdšaitis, Bendikas Vobolaitis su sūnumi Grigeliu, Rimkus Degėlis ir Janušis Degaitis bei Jurgutis Tumpenaitis su Tamošiumi Bundukaičiu. Trise vieną valaką buvo išsinuomoję broliai Martynas ir Povilas Žygaiciai su Petručiu Trumpaičiu.

Už žemę karališkajame dvare valstiečiai ėjo lažą, mokėjo činšą (žemės rentą) ir natūrinę duoklę, kurią galima buvo atiduoti ir pinigais pagal nustatytas kainas. Naujakuriai 1566 m. tapusiems

Jurijonui Žygaičiui ir Janušiu Gričaičiui buvo suteiktos mokesstinės lengvatos kol įdirbs žemę ir pasistatys trobesius. Janušis Gričaitis nuo pusės činšo mokesčio buvo atleistas dviem, o Jurijonas Žygaitis – trimis metams.

Tarp 1566 m. ir 1572 m. Kretingos valsčių nusiaubė maras, pareikalavęs daugybės aukų. Kretingos dvarą įsigijęs Žemaičių seniūnui Jonui Chodkevičiui, 1572 m. liepos 19 d. matininkas Simonas Vaina sudarė naują valsčiaus inventorių, kurio duomenimis Šašaičių kaime tebuvo likusios 6 valstiečių šeimos. Po valaką žemės nuomojosi tik Vabalas Bendikas, Jonušis Žygaitis ir Žygas Gričius, po pusę valako žemės dirbo Jurijonas Žygaitis ir Jakušis Žagalaitis, o trečdali – Povilas Trumpaitis. Tuo tarpu didžioji dalis ariamos žemės, daugiau kaip 27 valakai (per 577 ha), apleista dirvonavo.

Prasiautusi maro epidemija neleido kaimui greitai atsigausti: 1611 m. Šašaičiuose tebuvo dirbama 10 valakų (213,8 ha) žemės, o kita – dirvonavo. Pasiturintys valstiečiai XVI a. pabaigoje–XVII a. pradžioje kėlėsi už valakais išmatuoto ariamos žemės sklypų, į plėšininę bendro naudojimo ganyklų ir iškirto miško žemę, kurioje įkūrė vienkieminę nausėdiją – Šašaičių užusienį.

XVIII a. pirmajame ketvirtyje vykęs Šiaurės karas bei 1709–1711 m. siautęs Didysis maras pareikalavo didelių aukų. Nuo maro ir kitų užkrečiamųjų ligų epidemijų mirę gyventojai buvo laidojami senosiose kaimo kapinėse, įrengtose bendro naudojimo žemėje. Vienos kapinės veikė šiaurės rytinėje kaimo dalyje, Minijos slėnyje stūksančioje kalvelėje, o kitos – 1,2 km į pietryčius nuo jų, pakrantės aukštumos šlaite. Abi jos buvo vadinamos Maro kapais, Maro kapeliais, Kapeliais, Senkapiais. Mirusiems atminti čia nuo seno buvo statomi monumentalūs kryžiai, stogastulpiai ir koplytėlės su šventųjų skulptūrėlėmis.

Kretingos dvarą paveldėjęs Vilniaus vyskupui Ignotui Jokūbui Masalskiui, jo atsiųstas Lydos pavieto matininkas Aloyzas Jodka 1771 m. parengė išsamų Kretingos grafystės ir jai priklausančių kaimų inventorių su planais, žemių aprašais, valstiečių sąrašais ir prievolių aprašymu. Šašaičiams teko 33 valakai ir 3 margai (per 707 ha) žemės. Šiaurės rytiniu pakraščiu tekėjo Minijos upė, skyrusi kaimą nuo Mišūčių dvarui priklausiusių Baublių. Pietuose kaimas ribojosi su Gargždų dvaro valdomis, o va-

Senosios kaimo kapinės Minijos slėnio terasoje. Loretos Jatulionybės-Brezgienės nuotr., 2014 m. Iš Kultūros paveldo centro skaitmeninio archyvo.

karuose – su kunigaikščio Jokūbo Nagurskio Mišūčių dvaro Babrūnių (dabar – Jokūbavas) ir Raguviškių kaimais. Dirbama buvo daugiau kaip 18 valakų (apie 385 ha) žemės, o kita apėmė ganyklos, šienaujamos pievos ir miškai. Didžioji žemės dalis, ypač pietinėje ir vakarinėje kaimo dalyje, buvo pelkėta.

Kaime gyveno 37 valstiečių šeimos, kurios nuomojosi iš dvaro sodybas ir vidutiniškai po pusę valako (10,69 ha) dirbamos žemės. 30 šeimų buvo įsikūrusios abipus gatvės stovėjusiose sodybose kaimo centrinėje ir pietrytinėje dalyje. Čia gyveno Kazimieras Andrijauskis, Andrius Andziulis, Jonas Almontas, Jurgis Bendikas, Mykolas Bružas, Mykolas Gedvila, Pranciškus Gedspudis, Jonas Kasperavičius, Juozapas Lukas, Jurgis Markus, Stanislovas Mickus, Jonas Miltakis, Stanislovas Nakarevičius, Stanislovas Papielis, Mykolas Paulauskis, Andrejus Paulikas, Petras Paulikas, Jokūbas Puplesis, Mykolas Puplesis, Mykolas Šarka, Jokūbas Šeputis, Juozapas Šeputis, Jurgis Šeputis, Motiejus Šeputis, Juozapas Šešelskis, Jonas Špučys, Juozapas Špučys, Juozapas Vasilius, Pranciškus Žygas ir Martynas Žilys.

Vienkieminėse sodybose įsikūrę Motiejus Lukauskis, Stanislovas Kopūstas ir Pranciškus Kumponas gyveno kaimo pietrytiniame pakraštyje miškingoje vietovėje XVIII a. plytėjusiam Birenių užusienyje (zaścianek Bireniów). Dar 4 žemdirbiai – Jonas Lodzki, Jokūbas Butkus, Antanas Zaštordas ir Motiejus Macius šeiminkavo šiauriniame kaimo žemių pakraštyje prie Minijos buvusiam Kumponų užusienyje (zaścianek Kompony), kuris XVII a. pradžioje buvo vadinamas Šašaičių užusieniu.

Šašaičių kaimo bendro naudo-

jimo žemės buvusios miškingos. Tačiau visi medžiai ir krūmai, augę kaimui priklausančiame miške, ganyklose ir pievose, buvo dvaro nuosavybė. Malkoms ar statyboms kaimiečiai galėjo nusikirsti tik dvaro pareigūnų pažymėtus krūmus ir medžius. Miške, senų medžių drevėse ir kelminiuose aviluose kai kurie žemdirbiai laikė bites. Pusę kaimo surinkto medaus jie privalėjo atiduoti dvarui, o bitininkui sumanius išsikelti gyventi kitur, bites jis privalėjo palikti kaime liekančiam bitininkui.

Kaime susiję Kretingos–Gargždų ir Kartenos–Klaipėdos keliai. Juos kaimo ribose prižiūrėjo ir savo lėšomis taisė patys valstiečiai. Be to, Šašaičių kaimui priklausė prižiūrėti ir remontuoti Kretingos–Kartenos kelio atkarpą. Šiais keliais turgaus ir prekymečių dienomis Šašaičių valstiečiai dardėdavo vežimais į Kretingos, Gargždų, Kartenos, o nuo 1777 m. – ir Jokūbavo, turgavietes, gabendami parduoti užsiaugintą žemės ūkio produkciją.

Pro kaimą vykstantys keliai ninkai apsistodavo dvarui priklausančioje smuklėje, kurioje galima buvo pavalgyti, gauti nakvynę, pailsinti arklius. Ji stovėjo kelių kryžkelėje į pietvakarius nuo gyvenvietės, ganyklų žemėje, prie pelkės. Iš dvaro ją XVIII a. antroje pusėje nuomojosi žydas Hiršas Markovičius, kuris 1771 m. už nuomą buvo skolingas 769 lenkiškus auksinus.

Į rytus nuo gyvenvietės, Jurgio Bendiko nuomojamame žemės sklype stovėjo vėjo malūnas – vienintelis rašytiniuose XVIII a. šaltiniuose minimas vėjo malūnas Kretingos grafystėje. Jis buvo medinis, pastatytas aukštumoje ir priklausė dvarui. Malūną nuomojosi žydas Mauša Levinovičius, atsikėlęs iš Dancigo (dab. Gdanskas). Verslas

(Nukelta į 10 p.)

Antrosios senosios kapinės Minijos slėnio terasoje. Loretos Jatulionybės-Brezgienės nuotr., 2014 m. Iš Kultūros paveldo centro skaitmeninio archyvo.

Šašaičiai. Kaimas tarp Jokūbavo ir Minijos

(Atkelta iš 7 p.)

jam, matyt, nelabai sekėsi, kadangi Kretingos dvaro išdui 1771 m. už nuomą ir paskolą buvo skolingas 1 119 lenkiškų auksinų ir 20 grašių.

Šašaičiai drauge su Asteikių, Rubulių ir Žadeikių kaimais XVI–XVIII a. sudarė vieną teritorinį-administracinį vienetą, kuris XVII a. vadinama Paminijės, 1611 m. ir 1771 m. – Asteikių, o 1672 m. – Rubulių vaitija. XVI–XIX amžiais Šašaičiai buvo Kretingos valsčiaus (grafystės) visiškai eksklavas, kurį nuo pagrindinės teritorijos skyrė Mišūčių ir Jokūbavo dvarų valdos.

Šašaičių kaime gyveno katalikai, lanke Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčia, kuriai ir bernardinų (pranciškonų observantų) vienuolynui išlaikyti iki XIX a. vidurio mokėjo duoklę. 1778 metais katalikų maldos namai dar labiau priartėjo prie kaimo: Jokūbavo miestelyje kunigaikštis Jokūbas Nagurskis pastatė bažnytelę, tapusią Kretingos parapijos filija. Nuo šiol nebereikėjo vykti į Kretingą krikštyti naujagimių, atlikti išpažinties, pasimelsti, pakviesti kunigą prie mirštančiojo. Tik santuokos sakramentą priimti tekdavo Kretingoje.

Mirusius artimuosius iki pat XVIII a. pabaigos Šašaičių gyventojai laidojo kaimo kapinėse. Nuo 1795 m. bažnytinė vadovybė paliepė visus laidoti naujai įrengtose Kretingos parapijos kapinėse, o nuo XIX a. – ir Jokūbavo filijos kapinėse. Senųjų kaimo kapinių gyventojai nepamiršo: aptverdamo jas tvorele, atstatydavo nuvirtusius kryžius ir koplytėles, prie kurių gegužės mėnesį rinkdavosi pagerbti mirusiųjų. Iki XX a. 2 dešimtmečio pabaigos jose pakasdavo savižudžius, iš Minijos ištrauktus skenduolius, nekrikštytais mirusius kūdikius, užkrečiamųjų ligų epidemijų aukas.

XIX a. pirmoje pusėje kaimo gyventojų skaičius mažėjo. 1827 metais jame buvo 21 katalikų namas su 174 gyventojais, 1845 m. – 12 sodybų ir 136 gyventojai, 1846 m. – 16 prievolinkų sodybų, 1857 m. – 12 katalikų kiemų, kuriuose gyveno 123 žmonės.

1845 metais vienoje sodyboje gyveno Pranciškus Zobernis su žmona Barbora, vaikais Antanu, Pranciškumi, Jonu, Vincentu, Juozapu, Ona, Magdalena ir Barbora, kitoje – Vincentas Šeputis su žmona Ona, trečioje – Pilypas Paulauskis su žmona Antanina, dukromis Ona ir Apolonija, ketvirtoje – Vincentas Dirmeitis su žmona Brigita, vaikais Vincentu ir Barbora, penktoje – Andrius Latas su žmona Pranciška, vaikais Mykolu, Antanu, Pranciška ir Ona, šeštoje – Jonas Lukas su žmona Veronika, vaikais Juozapu, Antanina ir Pranciška, septintoje – Kotryna Dirmeitienė su sūnumi Pranciškumi ir Antanu, aštuntoje – Antanas Šeputis su žmona Jonacenta ir sūnumi Juozapu, devintoje – Ignatas Stankus su broliu Antanu,

Kaimo koplytėlė ir kryžius prie kelio Jokūbavas–Šašaičiai. Koplytėlė pastatyta 1929 m., atnaujinta 1953 m. ir 1980 m. Prie koplytėlės stovi šio straipsnio autorius. Antano Lūžos nuotr., 1990 m. Kretingos muziejaus ikonografijos rinkinys (KM IF 5319/3).

žmona Barbora ir broliene Marijona, dešimtoje – Vincentas Grudžė su žmona Tekle ir dukra Uršule, vienuolikoje – Marcelinas Borčiukas su žmona Pranciška ir dukra Petronėle, dvyliktoje – Petras Miltakis su žmona Antanina, vaikais Petru, Antanu, Antanina ir Marijona. Kartu su valstiečių šeimomis gyveno 83 asmenų šeimyna – samdiniai ir kampininkai, dalis kurių pas šeiminkus buvo apsigyvenę su sutuoktiniais ir vaikais.

Po 1861 metų Kumponų ir Birėnių užsieniuose buvo įkurti Kumponų ir Šašaičių palivarkai – Kretingos dvaro pagalbinių gamybinių-ūkiniai padaliniai, iš kurių buvusi administruojama po baudžiavos panaikinimo dvarui likusi žemė. Kitą dalį žemės išpirko iki tol ją dirbę valstiečiai. Šia teise pasinaudojo 86 žemdirbiai, kurie 1870 m. valdė 587 dirbamos žemės režius ir mokėjo Kretin-

Šv. Pranciškaus, Švč. Mergelės Marijos ir Kristaus skulptūros kaimo pakelės koplytėlėje. Antano Lūžos nuotr., 1990 m. Kretingos muziejaus ikonografijos rinkinys (KM IF 5320).

Jėzaus Kristaus bareljefai, Švč. Lurdo Marijos ir Švč. Mergelės Marijos Maloningosios skulptūros iš kaimo pakelės koplytėlės. Juozo Mickevičiaus nuotr., 1971 m. Kretingos muziejaus ikonografijos rinkinys (KM P 2228/2).

gos dvarininkui Gabrieliumi Zubovui išperkamuosius mokesčius. Kretingos valsčiui 1861 m. tapus valstiečių luominės savivaldos teritoriniu administraciniu vienetu, Šašaičiai tapo Doktorų seniūnijos dalimi.

1875 metais Kumponų ir Šašaičių palivarkų savininku tapo grafas Juozapas Tiškevičius (1835–1891), įsigijęs varžytinėse Kretingos dvarą. Jam mirus, abu dvarelius paveldėjo dukterė Marija Tiškevičiūtė (1871–1943). Ji gyveno pas brolius Feliksą ir Aleksandrą Tiškevičius Palangos ir Kretingos dvaruose, daug keliavo po užsienį, o Kumponų ir Šašaičių dvareliuose šeiminkavo grafitės paskirti ūkvedžiai. Pirmojo pasaulinio karo metais palivarkus nusavino okupacinė vokiečių valdžia, kurios paskirti kariškiai vertė kaimo gyventojus puselčiui dirbti palivarkų žemę, mokėti mokesčius ir atlikti ūkinius prievoles.

Vokiečiams rekvizavus 1916 m. ir 1917 m. derlių, pritrūko maisto produktų, išplito Kartenos apylin-

Šašaičių ir Kumponų dvarininkė Marija Tiškevičiūtė (1871–1943). Didžioji Britanija, Dublinas, fotografė „Verneris ir sūnus“. XIX a. pab. Kretingos muziejaus ikonografijos rinkinys (KM IF 6907).

kėje kilusi dizenterija, nusinešdavusi kasdien po 4–5 gyvybes. Nuo jos mirė Šašaičių gyventojai atgule aukštame Minijos pakrantės šlaite esančiose senosiose kapinėse, kurios ta proga buvo apjuostos grioviu ir pylimu, o mirusiesiems atminti pastatyti nauji kryžiai.

Paskelbus apie Lietuvos valstybės atkūrimą, jos ginti 1919 m. išėjo Pranas Vaišvila iš Šašaičių kaimo ir Stasys Vaišvilas iš Kumponų palivarko. Abu jie 1928 m. ir 1932 m. buvo pripažinti savanoriais kūrėjais ir apdovanoti Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliais.

Prijungus prie Kretingos valsčiaus visus dešiniajame Minijos krante buvusius kaimus, Šašaičiai susijungė su likusia valsčiaus dalimi ir buvo priskirti Jokūbavo seniūnijai. Per 1923 m. visuotinę Lietuvos gyvenamųjų vietovių surašymą Šašaičių kaime buvo užregistruoti 28 ūkiai ir 194 gyventojai. Kumponų ir Šašaičių palivarkai jau buvo tapę savarankiškoms gyvenvietėms, kurios nebe priklausė Šašaičių kaimo bendruomenei. Pirmajame palivarke buvo 2 kiemai ir 23 gyventojai, o antrajame – 1 kiemas ir 9 gyventojai.

1923 metais Šašaičiuose pravesta žemės reforma, kuria buvo siekiama aprūpinti žeme bežemius ir mažžemius bei sudaryti palankias sąlygas vidutiniam ir smulkiam ūkiui ugdyti. Iš pradžių buvo nusavinti ir išparceluoti abu grafitės Marijos Tiškevičiūtės palivarkai, o Šašaičių palivarko žemė priskirta prie Šašaičių kaimo ir išdalinta naujakuriams. Visa gatvinio-rėžinio kaimo žemė – arimai, ganyklos, pievos, krūmynai ir miškeliai, buvo padalinta į vienkieminius ūkius. Prie pagrindinės kaimo gatvės liko tik dalis senojo kaimo sodybų. Kiti ūkininkai persikėlė į naujoje vietoje gautus ūkius ir pasistatė juose gyvenamuosius ir ūkinius trobesius. Vienkieminių ūkių kūrimas leido iki tol po visą kaimą išsimėčiusius valstiečių žemės režius sujungti į vieną žemės valdą.

Ūkininkai ir naujakuriai gavo žemės nuosavybės aktus ir galėjo laisvai ja disponuoti. Naujakuriai už gautą žemę mokėjo valstybei išperkamuosius mokesčius, kurie buvo išskirstyti 36 metų laikotarpiui. Šašaičių kaimo žemė buvo priskirta antrajai rūšiai. Už jos hektarą žemdirbiai mokėjo per metus nuo 90 iki 126 litų.

Tarpukariu ūkininkai augino tradicines šiam pajūrio kraštui žemės ūkio kultūras: rugius, kviečius, miežius, žirnius, avižas, linus, bulves. Didžiausius pasėlių plotus apėmė rugiai, avižos ir jų mišiniai, bulvės ir miežiai. Greta žemdirbystės svarbi žemės ūkio šaka buvo gyvulininkystė. Ūkiuose augo galvijai, kiaulės, avys ir ožkos, o pagrindinis ūkininko pagalbinkas buvo arklys. Pagalbine ūkio šaka buvo paukštinkystė, kur karaliavo vištos ir žąsys. Išsiau gintą produkciją ūkininkai parduodavo valstybei,

turguose ir Kretingos vartotojų bendrovei.

Po Antrojo pasaulinio karo per didįjį 1948 metų Lietuvos gyventojų trėmimą iš Šašaičių į Sibirą buvo išvežti Jonas Tiškus, Ona (mirė tremtyje), Antanas ir Genė Stonkai, Antanas Daukšas su žmona Karolina, dukromis Vanda, Milda, Regina, Ilioneta, uošviu Jonu Ronkaičiu ir giminaite Elvyra Stonkute, Saliamonas Šeputis su žmona Anastazija ir dukra Anastazija Danute, Justina Žebakienė su vaikais Antanu ir Ona bei uošviene Marijona Žebakienė (mirė tremtyje), per antrąjį 1949 m. trėmimą ištremti Kazys Stonkus su žmona Birute, dukromis Elvyra, Irena ir Liucija, Steponas Lukas su žmona Justina, vaikais Vladu, Joana ir Aldona bei Ona Žurnienė su dukra Birute, o 1951 metais – Vincas, Justina, Antanas ir Virginija Jurkai.

Trėmimai, prievartinė kolektyvizacija ir kolūkinės žemėnaudos įsivertinimas skatino gyventojų, ypač jaunimo, išsikėlimą iš kaimo. 1974 metais jame dar stovėjo apie 20 sodybų, Jokūbavo kolūkio sandėliai, karvidės ir veršidės. Tačiau įsibėgėjęs melioracijai, vienkiemių naikinimui ir ekstensyviai kolektyviniui ūkininkavimui, po 20 metų beliko tik kelios sodybos. Kaimo žemių šiaurės rytiniame pakraštyje plytinčiame Minijos slėnyje išaugo sodininkų bendrija „Rasa“, kurią įkūrė kolektyvinius sodus čia išsirengę Klaipėdos miesto pramonės įmonių darbininkai ir tarnautojai. Į kaimą iš Kretingos buvo perkelta Lietuvos kooperatyvų sąjungos įmonė – UAB Šašaičių ūkis, kuris vertėsi brangiakailių žvėrelių (audinių) auginimu ir kailių prekyba.

Šiuo metu Šašaičiams priklauso 682,39 hektaro žemės, kurioje registruota 16-ka sodybų, o 2011 m. gyveno 13 gyventojų. Prie kaimo prijungtos Kumponų ir Stancių palivarkų žemės. Tuo tarpu sodininkų bendrijos teritorija atskirta ir pavadinta Kumponių viensėdžiu, link kurio nuo Šašaičių veda į Minijos slėnį besileidžianti Kalno tako gatvė.

Mūsų laikais kaimą garsina Šašaičiuose gimusi ir augusi dainininkė, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorė Regina Maciūtė, pedagogė ir poetė Elena Karnauskaitė-Mažeikienė, muziejininkė, Kretingos krašto etninės kultūros tyrinėtoja Nijolė Lukaitė-Vasiliauskienė.

Jokūbavo Aleksandro Stulginskio pagrindinės mokyklos pedagogės ir kraštotyros muziejaus vadovės Felicijos Stramilaitės iniciatyva ir rūpesčiu 2006 m. dienos šviesą išvydo knyga „Šašaičių kaimas“, pasakojanči apie kaimo praeitį, kultūros paveldą, jo gyventojų papročius, tradicijas, šventes ir gyvenimo būdą. Tai savotiškas paminklas penktąjį savo istorijos šimtmetį skaičiuojančiam Šašaičių kaimui atminti.

Julius KANARSKAS,
istorikas, Kretingos muziejus